

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 81.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Iz rdečega carstva.

Vjetniki, dobrovoljci, begunci, emigranti itd., ki so se zadnji čas vrnili iz Rusije v domovino ali pa so bili prisiljeni zapustiti deželo, kjer se cedita socialistični med in mleko, vsi potrjujejo, kar so o razmerah v tej nesrečni deželi napisali n. pr. Kautsky in Krapotkin.

Od boljševiškega socialnega programa je uresničeno: visoke plače delavstva, poruševanje velikih obratov, neomejena diktatura proletarskih svetov. Temu nasproti stoji: ogromna draginja, nezadržni propad industrije, popolno izločenje iz politike vseh slojev prebivalstva, ki se ne strinjajo z rdečo strahovladno. Ne samo socialisti-revolucionarji kot stranka ruske inteligence, zlasti podeželske, tudi vsi tisti komunisti, ki ne prisegajo prav na vsako piko in vejico v Trockovem programu, so siloma odstranjeni od sodelovanja pri vladi in od javnega življenja sploh. Svoboda besede, tiska, združevanja ne obstoja. Kmetijske mase sploh nimajo nobene besede, kajti v selskih svetih sede najslabši elementi ruske vasi, kričajo, dočim solidni kmetijski stan samo molče trpi komunistično diktaturo. Sploh pa komunisti na kmetih v resnici ni izpeljali, ker je nemogoč; v Sibiriji n. pr. je ostalo vse pri starem in se kmetje čisto sami upravljajo, ne meneč se za komisarjeve dekrete. Kako dolgo bo držalo kmetstvo potrpljenje, to je druga reč; sicer pa tudi delavstvo gluho ropoče, ker dejanske razmere niti oddaleka ne odgovarjajo tistemu zlatemu raju, ki so ga komunistični voditelji obetali. Niti je menj dela niti več duševne, proletarske kulture in obnove sveta v Marksu; dela je vedno več, produktov uporabe menj, mesto kulture pa narašča podivjanost. K temu pride neprestana državljanska vojska, permanentna mobilizacija, neprestani konflikti s sosedmi in razdrobljenost Rusije: zdaj nastane ta, zdaj druga neodvisna republika. Da reakcionarji pridno rovarijo dalje in izrabljajo ta položaj, ni potreba posebej omenjati.

Boljševiki bi mogli zbrati okoli sebe vse demokratične elemente v Rusiji, ki res niso bogvejak vredni, ter s trdno roko njihovo delo napraviti k enemu cilju, mesto da se tako trdovratno drže svoje diktature ter nočejo pripoznati nikogar razun sebe. Diktatura »proletariata« je namreč v resnici diktatura komunističnega sovjetskega činovništva, ki ga je neprimerno več nego v stari carski Rusiji, in ki s pomočjo militarizma ljudstvo davi in tlačja. Ta absolutizem komisarjev, ki tudi armado drži v svojih krempljih, bo smrt ruskega boljševizma. In res, zopet čujemo o velikih puntih na fronti, ki so bili največji vzrok zadnjega velikega poraza ruske armade na Poljskem.

Najhujše je, da so ruski sovjeti igrači v rokah Židov. Po mestih je gotovo polovica, bržkone pa 60%, članov vrhovnih sovetov Židov; spričo svoje večje izobraženosti imajo prvo besedo tudi na deželi. Ker je vodilni moment židovske politike prvenstvo in dobrobit njihove rase ter njihovih plemenskih gmotnih interesov, si je lahko predstaviti, kako poguben je židovski vpliv na politiko sovjetske Rusije. Kadar zopet eksplodira nakopičeno nezadovoljstvo med rusko maso, se bo začel tak polkol židov, kakor še nikdar popreje, in to bo seveda zbudilo zopet najhujše reakcionarne instinkte ter bo voda na mlin sovražnikom demokracije, ki jih po Rusiji še danes gomazi po vseh krajih in kotih.

Tako boljševiška politika pod vodstvom fanatičnega Braunsteina krepi anti-demokratične elemente tako v škodo države kakor miru celega izobraženega sveta. Diktatura ne more roditi ničesar dobrega, najmenj v taki deželi kakor je Rusija, kjer se vsakdo pokorava le do prve ugodne prilike in kjer so sploh že vsi izgubili čuvstvo mere, odgovornosti in discipline, sloneče na spoznanju, izobrazbi, zavesti.

FINANČNA KONFERENCA V BRUSLJU.
LDU Belgrad, 19. septembra. Minister jugoslovanske vlade na finančno konferenco v Bruslju, ki se vrši dne 24. t. m. Za njegovo odsotnosti ga bo zastopal minister Kovachevič.

Vsak dan nove številke.

Slovenija dobi 37 oz. 38 poslancev.

LDU Belgrad, 18. sept. Na seji državne odbora, ki se je udeležil tudi minister za konstituantno dr. Laza Marković, so določili število mandatov za Dalmacijo in Slovenijo. Za Črno goro še niso došli statistični podatki ali najbrže bo dobila Črna gora 10 mandatov. Dosedaj so določeni naslednji mandati: Srbija dobi 103 poslance,

Južna Srbija 55 poslancev, Hrvatska 93 poslancev, Vojvodina 44 poslancev, Bosna in Hercegovina 63 poslancev, Slovenija 37 oz. 38 poslancev, Dalmacija 11 oz. 12 poslancev, Črna gora 10 poslancev. Glasovalnih krajev je več kakor 6000. Državni odbor bo v teku prihodnjega tedna imenoval predsednike volilnih odborov.

Začasna ureditev uradniških plač.

Dodatek uradnikom k draginjski dokladi.

LDU Belgrad, 18. sept. Na seji ministrskega sveta je končno veljavno odločeno, da se vsem uradnikom in nameščencem v državi plača dodatek k draginjski dokladi do 1. oktobra, dokler ne bi stopil v veljavo novi zakon glede uradniških plač. Do tedaj se bodo izplačevali v razmerju z višino plače dnevno naslednji dodatki: pri plači do 1999 kron 25 dinarjev na dan; pri plači do 2000 do 2999 kron 28 dinarjev na dan; pri

plači od 3000 do 3999 kron 32 dinarjev na dan; pri plači od 4000 do 4999 kron 36 dinarjev na dan; pri plači od 5000 do 5999 kron 41 dinarjev na dan; pri plači od 6000 do 6999 kron 43 dinarjev na dan; pri plači od 7000 do 7999 kron 45 dinarjev na dan. — Ministri Kukovec, Marković in Kovachevič bodo podrobno izdelali odlok ter formulirali vsoto, ki bo prišla vpoštev v proračunu tega leta. Ta vsota bo znašala približno 500 milijonov dinarjev.

Komunisti izdali delavstvo v Dugaresi.

Dugaresa, 17. septembra. Tukajšnja stavka predilnega delavstva, ki je trajala tri mesece, se je sedaj končala. Uspeh je za mnogo delavcev naravnost obupen. Kapitalisti se smatrajo kot zmagovalci in so brez jasnih pogojev z delavsko organizacijo, ki je v rokah komunistov, sprejemali delavce nanovo v delo, kakor so sami hoteli. Dne 13. t. m. so najbolj goreči komunisti pripojili svoje glave in ne glede na tovariše, ki so stali pred vrati tovarne, šli skozi banovo stražo, ki je čuvala vrata, v tovarno. Tudi topot je zopet zmagal kapitalizem s pomočjo oblasti nad ubogim delavstvom. Kapitalisti predilnice so dali delavce, ki so že nad 20 let delali v tovarni, nanovo vpisati. Razen tega do danes niso sprejeli nazaj na delo nad 100 delavcev, ki čakajo sedaj na milost kapitalističnih krvososov ali pa na smrt vsled lakote in vsega hudega. A ne dovolj tega, ampak tovarniški kapitalisti so sprejeli v delo nove delavce, ki so se postavili pred stroje delavcev, ki stoje sedaj zunaj pred tovarno in čakajo na milost tovarnarjev, da jih zopet sprejmejo na delo. Delavstvo je šlo v stavko za svoje upravičene zahteve in je tri mesece v nji trpelo, hiralo in stradalo. Komunistično stavkovno vodstvo mu je obetalo zlate gradove, sedaj pa so komunisti zlezli pod pete kapitalizma, samo zato, da so sebi zagotovili topel prostorček, ostalo delavstvo so pa pustili na cediti. Tako sta si kapitalizem in komuni-

zem podala roke — proti ubogemu izdanimu delavstvu. A tretji vredni drug v tej družbi je slavna vlada.

Le-ta je kratek čas prej, nego se je končala stavka, poslala v Dugoreso nekakega gospoda od socialnega skrbstva, da vodi pogajanja. Delavstvu je sedaj priznalo nekaj izboljšanja plač, toda bojimo se, da bodo razmere v predilnici ostale enake kakor pred stavko, če se ne bodo še poslabšale. Zanašamo se edino-le na pravičnost novega poverjenika, ki je bil v tem imenovan!

Do zadnjega časa so pa v banskih dvorih v Zagrebu zmajevali z glavo nad delavstvom v Dugaresi, češ kaj vendar hoče, ko je tako dobro plačano! A kakšne plače je imelo to revno delavstvo, je vedel celi svet. Tako je vlada pustila dugoreško delavstvo brez vsake pomoči skoro tri mesece.

Toda ne — takoj izpočetka je bil ban postal nekega gospoda v Dugoreso, da prouči razmere. Stvar se je pa izvršila tako, da je dotični gospod postal delničar podjetja! Verjetno je potem, da je podal vladi poročilo, v katerem je označil delavstvo za požrešnega volka, a tovarniške kapitaliste kot skromna jagnjeta.

V Dugaresi se je pokazalo, da je kapitalizem neusmiljen, smrtni sovražnik delavstva, a njegova zaveznika sta oblast in komunizem. To naj si delavstvo zapomni!

KONFLIKT V ITALIJANSKIH TVORNICAH.

LDU Pariz, 19. septembra. (Presbire Belgrad) Italijanski ministrski predsednik Giolitti je imenoval komisijo delavcev in delodajalcev. Pripravljen je zakonski načrt o kontroli delavcev v tvornicah. Giolitti upa, da bo s tem zakonom rešil konflikt v kovinskih tvornicah.

ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKA POGAJANJA.

LDU Pariz, 19. sept. (Presbire Belgrad) »Popolo Romano« javlja, da se bodo v najkrajšem času pričela italijansko-jugoslovanska pogajanja.

BOLGARIJA PRISTOPI K MALI ENTENTI.

LDU Praga, 19. septembra. (Presbire Belgrad.) Ministrski predsednik Stambulski je došel v Prago v svrhu pogajanj s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem glede pristopa Bolgarije k mali ententi.

NOVI NAŠ KOVANI DROBIŽ.

LDU Belgrad, 19. septembra. Iz kabineta finančnega ministrstva št. 4134 od 16. t. m. javljajo: Vesti raznih belgrajskih listov, po katerih je dobil finančno ministrstvo pošiljatev izdelanih niklastih novcev, so netočne. Sklenjena je pogodba z avstrijsko tovarno glede izdelovanja drobiža po 50, 25 in 5 par, ki pa dosedaj še ni bil izdelan.

NAPAD NA MILIJARDERSKO TVRDKO MORGAN.

LDU Amsterdam, 18. sept. (DunKU) Kakor javlja »Telegraaf« iz Londona, menijo v Londonu, da je atentat proti tvrdki Morgan posledica zarote, ker deluje imenovana firma v Ameriki za angleško vlado. Pravijo, da je atentat delo maščevalnosti irskih sinfajnovcev. Mnenje policije pa je, da so to stvar povzročili ekstremisti.

ŠTRAJK SKLADIŠČNIH DELAVCEV.

LDU Dunaj, 18. septembra. (ČTU) Skladiščni delavci Donavske paroplovne družbe stavkajo.

GROZODEJSTVA V DALMACIJI.

LDU Split, 19. sept. »Novo Doba« javlja: Zastopniki Dalmatincev, Ivčević, Baljak, Prodan iz Zadra in Dulibič iz Sibenika so poslali italijanski zbornici memorandum, v katerem opisujejo grozodejstva, ki jih povzročuje okupacijski režim. V spomenici je nujna prošnja, naj zbornica pošlje na lice mesta posebno komisijo, ki naj bi določila pristojnost do dežele na podlagi etnoloških raziskovanj.

PREKINJENA POGAJANJA O TRGOVSKIH POGODBAH.

LDU Belgrad, 18. sept. Vsa pogajanja glede trgovinskih pogodb, ki so se že pričela, so prekinjena vsled dovoljenja svobodnega izvoza glavnih predmetov iz naše države.

Volivni zakon za konstituantno.

Delo glavnega volilnega odbora. — Ugotovitve in proglašenje izvoljenih poslancev.

Člen 76. Dan po izvršenih volitvah se v glavnem kraju volilnega okrožja (v Sloveniji v Ljubljani in Mariboru) snide glavni volilni odbor, ki mu predseduje kateri izmed članov najvišjih sodišč v državi ali deželi. V odboru ima poleg drugih članov tudi vsaka kandidatska lista po dva svoja predstavnika. Predsednike glavnih volilnih odborov izbere državni odbor.

Glavni volilni odbori morajo biti sestavljeni najkasneje 35 dni po razpisu volitev in imena članov in predsednika vseh odborov objavljena v »Službenih Novinah«.

Člen 77. Predsedniki krajevnih volilnih odborov morajo volilne spise izročiti glavnemu volilnemu odboru v zapečatenem zavoju, za kar dobe od tega pismeno potrdilo o prejemu.

Člen 78. Ako bi se na kakem volišču iz kakršnegakoli razloga volitve ne izvršile, se morajo za prihodnjo nedeljo razpisati naknadne volitve, pri katerih je postopati popolnoma tako kakor pri prvih volitvah.

Ako bi se kje pripetilo, da bi se volitve tudi topot ne izvršile, vendar bi taki kraji ne obsegali tretjine vseh volišč v okrožju, potem mora glavni volilni odbor brez ozira na te kraje svoje delo izvršiti. Ako se pa volitev ni izvršila na celi tretjini volišč in še več, potem se smatra, da se volitve v dotičnem volilnem okrožju oziroma mestu (Ljubljana, Zagreb, Belgrad) niso mogle izvršiti. V tem slučaju mora potem skupščina, kadar se snide, odločiti, ali se morajo v dotičnem volilnem okrožju (mestu) volitve izvršiti na novo po vseh voliščih, ali pa samo na tistih, kjer se niso bile izvršile.

Člen 79 in 80. Glavni volilni odbor mora pregledati volilne spise z vseh volišč in sklepati o morebitnih pritožbah in pripombah v zapisnikih.

Potem pride na vrsto glavna stvar: seštevanje in delitev glasov. Ko ugotove število vseh v dotičnem volilnem okrožju (mestu) oddanih glasov, razdele to vsoto s številom poslancev, ki so določeni za dotično volilno okrožje, odbi vsi število poslancev s posebnimi pogoji (visokošolska izobrazba). Tako dobljeno število velja potem kot količnik pri razdelitvi poslancev na posamezne kandidatske liste.

(Za primer vzemimo kranjsko volilno okrožje. Denimo, da bo tu glasovalo 80 tisoč volilcev. Kandidatov s splošnimi pogoji ima to okrožje po odločitvi državnega odbora 12. 80.000 : 12 = 6666. To število je količnik za delitev števila glasov, ki jih dobe posamezne kandidatske liste.)

Nato ugotovi odbor, koliko glasov so dobile posamezne kandidatske liste na vseh voliščih skupaj. Skupno število glasov vsake kandidatske liste deli z gori dobljenim količnikom in kolikorkrat je ta količnik v skupnem številu za dotično kandidatsko listo oddanih glasov, toliko poslanskih mandatov po splošnih pogojih dobi dotična stranka ali skupina.

N. pr.: Neka stranka dobi v celem volilnem okrožju od 80.000 oddanih glasov 50.000. 50.000 : 6666 = 7. Stranka dobi torej 7 poslancev s splošnimi pogoji.

Kot izvoljeni veljajo kandidati po vrsti, kakor so vpisani v volilni listi, pričnši s prvim. V gornjem slučaju je torej izvoljenih po vrsti prvih sedem poslancev. Niže vpisani kandidati ne pridejo vpoštev.

Na ta način se dožene in ugotovi število izvoljenih poslancev vseh kandidatskih list. Ako se na tej podlagi ne razdele vsi dotičnemu okrožju dovoljeni mandati, potem se preostalo število poslancev dodeli posameznim kandidatskim listam na podlagi preostalih glasov, in sicer začenši pri tisti kandidatski listi, ki ima najvišji preostanek glasov in potem po vrsti nizdol, dokler niso oddani vsi mandati. Ako se primeri, da imata dve ali več strank enako število preostalih glasov, potem odloči žreb, iz katere liste se vzame ozir. kateri stranki se dodeli poslanec.

Sedaj pridejo na vrsto kandidati s posebnimi pogoji (visokošolsko izobrazbo). Ako odpade na dotično volilno okrožje (mesto) en tak mandat, potem velja za izvoljenega posebni kandidat tiste kandidatke liste, ki je dobila največ glasov. Ako pa je takih mandatov več, potem se mora razdelitev vršiti po pravilu, kakor je določen za kandidate s splošnimi pogoji, samo s to razliko, da se mora tu količnik poiskati tako, da se vsota vseh oddanih glasov deli s številom poslancev s posebnimi pogoji. (Na kranjsko volilno okrožje pripadajo 3 poslanci s posebnimi pogoji in bi po gornjem primeru imeli kot količnik število 26.666. Stranka, ki bi dobila 50 tisoč glasov, bi potemtakem dobila 1 poslanca z visokošolsko izobrazbo, a mogoče tudi dva, ako bi preostanek njenih glasov (23.334) bil večji, nego so posamezne druge kandidatske liste dobile vseh glasov.)

Člen 81. Ko so se tako razdelili vsi mandati in ugotovili izvoljeni poslanci, mora glavni volilni odbor izid volitev takoj objaviti in izvoljenim poslancem izdati ter izročiti poslanska pooblastila, nenavzočim poslancem pa ta pooblastila potom političnega oblastva poslati.

Člena 82. in 83. govorita o zaključnem poslovanju glavnega volilnega odbora. Med drugim mora odbor državnemu in pokrajinskim uradnim listom poslati kratko poročilo o izidu volitev. Obširno poročilo odbor ustavotvorni skupščini, kateri pošlje vse volilne spise.

Člen 84. Morebitne pritožbe proti volitvam se pošiljajo ustavotvorni skupščini naravnost ali pa potom notranjega ministrstva. Pritožbo sme vložiti vsak volilec in pa minister za notranje stvari.

Člen 85. Poslanec, ki je bil izvoljen v več okrožjih, mora tekom treh dni, potem ko je bila konstituenta potrdila njegovo izvolitev, izjaviti, katero mesto obdrži. Ako tega ne stori, ga skupščina sama proglasi za poslanca v tistem okrožju, v katerem je dobil največ glasov. Poslanska mesta, ki so na ta način ostala prazna, se dopolnijo, kakor določa čl. 86.

Kandidirati sme posameznik največ v treh volilnih okrožjih.

Državni uradniki, občinski predstojniki in vsi drugi, o katerih govorijo členi 15. do 17., katerih služba je s poslanskim mandatom nezdružljiva, morajo istotako tekom treh dni po potrditvi izvolitve izjaviti, ali obdrže mandat in se odpovedujejo svoji službi ali ne. Če te izjave ne podajo, se smatra, da so poslanski mandat sprejeli.

Svoboda — nesmisel meščanstva.

Kakor poročajo listi po »Proletarsko-je eho« v Moskvi, se je izjavil pred kratkim v nekem govoru Ljening, da je svoboda iznajdba meščanstva, ki naj maskira gospodarsko sužnost. Rusija se mora osvoboditi misli, da je doseči srečo po osebni svobodi. Rusija potrebuje močne vlade nekaterih ljudi z jasnim pogledom in odločno razredno zavestjo. Na srečo ima Rusija tako vlado. Nezadovoljstvo in grajanje so protirevolucionarni pogreški in se bodo primerno kaznovali.

Mi sicer vemo in smo to nebrojokrat poudarjali, da se komunizem brez nasilstva in brezpravnosti delavstva, oziroma ljudstva, ne da izvesti. Čudno je pa, da se socialni demokrati, oziroma komunisti poslužujejo v agitaciji ravno svobode, ki jo baje hočejo priboriti delavstvu. Tu se vidi konjsko kopito neresnice, s katerim slepe delavstvo ljudstvo. Povejte že enkrat delavcem, da pomeni dosledno izvajanje marksizma osebno suženjstvo delavstva!

Mi krščanski socialci stojimo na stališču, da je treba čuvati osebno svobodo in urediti v tem smislu tudi socialne razmere. Mi nočemo ječ za poštene ljudi, marveč svobode, pravice in krupa!

NOVA »ZMAGA« ENTENTE.

Po poročilih listov sta Poljska in ententa ob protiofenzivi zajeli 10.000 ujetnikov, 1 tisoč 100 strojne in 245 težkih topov.

PROGLASITEV PRINCA RUPRECHTA ZA BAVARSKEGA KRALJA.

LDU Berlin, 18. sept. (ČTU) Kakor poroča »Vorwärts«, bodo dne 25. t. m. proglasili princa Ruprechta za bavarskega kralja.

KAZNOVANI POSLANCI.

LDU Belgrad, 18. sept. Predsednik parlamenta dr. Stanojlo Vukčević je z ozirom na poročilo tajništva odredil, da se 122 poslancev, ki dne 17. t. m. niso prisostvovali seji, odtegne 11 dnevnic do prihodnje seje, ki bo dne 28. t. m. Radi tega bo blagajna odtegnila poslancem znesek 107.230 dinarjev.

PREDSEDNIŠKA KRIZA V FRANCIJI.

LDU Pariz, 19. sept. (Presburo Belgrad) Če bo Millerand izvoljen za predsednika republike, pričakujejo, da bo sestavil kabinet Briand. Lahko se dogodi, da prijeta na krmilo Briand in Poincaré.

NEVAREN ŽELEZNIŠKI ROPAR PRIJET.

Belgrad, 19. sept. Odsek javne varnosti v ministrstvu za notranja dela priobčuje: Komisar železniške komisije v Indiji je zasledil nevarnega železniškega roparja Evgena Jaboreckega iz Košnjice na Češkem. Pri preiskavi so našli pri njem 44 zlatih prstanov, 5 zlatih ur, 9 zlatih verižic, 2 zlati broši in druge dragocenosti. Jaborecki je izvršil že več ropov in je član razbojniške tolpe in Šombora, ki so jo že tudi zaprli.

FRANCOZI PROTI RENNERJEVIM SPLETKAM.

LDU Dunaj, 18. septembra. (ČTU) »Temps« piše, ko ostro kritikuje dr. Rennerjev govor: Želimo vedeti, kakše dogovore je sklenil avstrijski minister za zunanje stvari z nemškimi tovarišem in Giolittijevim prednikom. Ali se je Nitti zavezal, priznati priklopitev Avstrije k Nemčiji in s kakimi pogoji?

Politične novice.

+ Komunisti, hajdi na lov! Volitve se bližajo; komunist, hajdi na lov! Za nedeljo 19. t. m. je bila določena Škofja Loka. Lovec — poročevalec iz Ljubljane — pa je že moral srečati jutraj staro žensko, kajti lov je bil slab, da menda ne kmalu tako. Prišel sem že proti koncu shoda mimo krčmice, v kateri se je shod vršil. Ko zagledam skozi okno le par možakarjev, ki se s kozarci pomenkujejo, jo hočem mahitati kar naprej, v veri, da je shod že minul. A a tedaj še začujem, kako se notri nekdo sam s seboj krega. Aha, to bo pa govor, sem si mislil in vstopil v vežo. In bilo je kaj-ne sicer videti, kajti 5—10 pivcev vidim v krčmi vsak dan — ampak slišati! Ko sem vstopil, je govornik ravno razlagal, da imajo komunisti v programu volitve na vsake tri mesece. Le kako je s temi volitvami v obljubljeni deželi Rusiji, Meki naših komunistov, tega govornik ni povedal (menda se je bal). — Drug ocvirek: V III. internacionali je zastopanih — če sem prav slišal — 51 držav s 13.000.000 članov. — Tu se je oglašil neki vinskih duhov poln možiček z retoričnim vprašanjem, koliko držav da je zastopanih v SKS; ta strašni nasprotnik je govornika tako zmešal, da je začel obetati, da takoj konča in prepusti besedo interpellantu. Ta revež pa se je tudi — ustrašil in zbežal. — Oba junaka, kajne? — Zdaj se je govornik zopet opogumil in povedal zborovalcem še to, da se on ne prodaja za piško, kakor ubegli sovražnik, dalje, da jih bodo liberalci in klerikalci pri volitvah kupovali s pijačo, — potem da liberalci in papež reveža ne bosta rešila, ampak tisti, ki sam dela in trpi ter se da za reveža streljati in zapirati (zgled Zaloška cesta, kjer so se komunistični delavski voditelji — lepo krili ali slovensko »dekali«) in da mora revež volilno krogičico dati komunistom. S klicem: »Živio (!) III. internacionala!« je nezmotljivi apostol edino odrešilnega nauka končal. K besedi se ni oglašil nihče, ker edina komunista, ki sta poleg predsednika in poročevalca še bila na shodu, sta bila poparjena vsled slabe udeležbe in vsled neumnosti, ki jih je klatil poročevalec, ostali maloštevilni udeleženci pa niso hoteli izgubljati besed za take neumnosti. — Saj če ti pripoveduje lažnjivi Ključek svoje bajke, ali mu boš mar dokazoval, da laže? — Ker se torej nihče ni oglašil k besedi — česar je bil g. govornik najbrž prav vesel — je besedo poprijel predsednik sam; jecljal je nekaj o neki podružnici, tako da ne vem, ali se je ustanovila ali ne. — No, če se je, potem bo predsednik skoro lahko rekel: »Podružnica, to sem jaz«, ne da bi preveč lagal. Pri nas v Škofji Loki so za take cvetke tla prepustla! — Nato se je »izvrstno uspeli« shod zaključil.

+ Kapital in delo v Ameriki. Amerikanski podjetniki so prestrigli z veliko pretkanostjo težke socialne pokrete. Podelili so delavcem in nameščencem velike pravice in jim dovolili vpogled in gotov vpiv na podjetje. V nekaterih velikih tovarnah je vpeljan sistem enak amerikiški ustavi. Vpeljan je reprezentacijski zbor in senat nameščencev. Ravnatelj ima pa pravico, kakor predsednik v državi, odkloniti predloge. Ta sredstva, ki so primerna tamšnjim življenjskim razmeram, in ki niso nevarna pri njih delavski disciplini, jim nudijo možnost, da se v Ameriki vzdržujejo štrajki in preprečuje revolucionarno gibanje.

+ Boj za Moskvo in proti njej. V socialni demokraciji na Nemškem se nadaljuje boj za moskovske pogoje in proti njim. Mnogo neodvisnih socialističnih organizacij se izreka za Moskvo, drugod dobivajo nasprotniki moskovskih pogojev neznatne večine. Potek boja kaže, da ima moskovski komunizem med nemškimi socialisti jako razširjene korenine.

+ Ženske kandidatinje za bodoči avstrijski državni zbor. Avstrijska socialno-demokratska stranka objavlja svojo kandidatno listo za Spodnjo Avstrijo. V vseh volilnih okrožjih je postavila tudi ženske kot kandidate in namestnike, in sicer vseskozi na drugem, tretjem in četrtem mestu.

+ Hrvatski talci o priliki regentovega obiska v Bosni. »Narodna Politika« poroča iz Fojnice, da je tamkajšnji okrajni predstojnik Begić vzel mnogo tamkajšnjih Hrvatov kot talce povodom regentovega prihoda v Sarajevo. Izbral je za talce skoro samo svoje politične nasprotnike. V Fojnici je odpotoval okrožni načelnik, da stvar preišče.

+ Hrvatska zajednica za federalizem. Glasilo Hrvatske zajednice »Srijem« izjavlja, da je učvrščenje naše narodne države spričo danih prilik mogoče edino le potom federalistične ureditve države. Za to državno ureditev se bo Hrv. zajednica borila z vsemi dopustnimi sredstvi.

+ Štajerski deželni zbor v Gradcu se je 14. t. m. sešel na jeesnsko zasedanje. Njegova glavna naloga je rešitev novega volilnega reda, nakar se bodo takoj razpisale deželne volitve, ki se bodo vršile istočasno z državnoborskimi.

+ Napačni komunisti. Novosadska »Zastava« ponovno opozarja, da se v Bački in Vojvodini sploh zbirajo pod komunistično krinko iredentistični madjarski in nemški elementi. Prejšnja vlada je tem navideznim komunistom krepko stopala na prste, sedanja jim pušča prosto roko, a demokraciji se jim prilizujejo. Ako pojde tako dalje, pravi list, bomo doživeli nekega dne lepe reči.

➤ Jutri ustavimo list vsem onim, ki nimajo poravnane naročnine do konca meseca avgusta.

Uprava Večernega lista.

Dnevne novice.

— Poverjenišvo za socialno skrb v Ljubljani obvešča vse občinske urade, da iz tehničnih vzrokov ni bilo mogoče še razposlati tiskovin k naredbi opr. štev. III 8987/I z dne 6. septembra 1920, glede popisa vseh invalidov in družin padlih vojakov, ki je bila objavljena te dni v časopisih. Tiskovine se bodo pričele razpošiljati šele v drugi polovici prihodnjega tedna.

— Štrajk stavbinskega delavstva v Zagrebu se je 16. t. m. končal s sporazumom; delavstvo dobi za 25 odstotkov zvišane plače.

— Vlom v Bizoviku. Nepoznan rokovnjač je te dni zlezal skozi okno v vežo Škrjančeve hiše v Bizoviku, v kateri je ukradel Mariji Škrjančevi 500 kron bankovcev in druge dragocenosti v vrednosti 1200 kron. Po izvedeni tatvini je vlomilec odprl znotraj vežna vrata in je izgubil v gozd.

— Hrvatska Matica je izdala svoje knjige za leto 1919: Tučani: Naše rudno blago, Cihlar-Nehajev: Veliki grad, Dimovič: Kraljevič Marko (drama). Ustanovni člani plačajo 22 kron, navadni člani pa 32 kron. Poštino plačajo člani.

— Umrli je v Rožni dolini Al. Lojč, uradnik pošt. ček. urada v Ljubljani. N. v. m. p.

— Sadje in krompir na Koroškem. Od nekdanj je nudila Koroška poleg Tirolske po svoji kvaliteti najboljša sadja. Letošnje leto je sadje v Rožu in Podjuni zelo dobro uspelo. V Rožu imajo kmetje izbornega zimskega sadja na vagone na razpolago. — Krompirja pa ima letos Koroška več sto vagonov za izvoz. Na to opozarjamo!

— Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti, je iskalo v preteklem tednu od 4. do 11. septembra 1920 dela 135 moških in 61 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 484 moških in 75 ženskih delavskih moči. Posredovanje se je izvršilo 137. Promet od 1. januarja do 11. septembra 1920 izkazuje 20.224 strank in sicer 8922 delodajalcev in 11.302 delojemalcev. Posredovanje se je izvršilo v tem času 5356. Dela iščejo: pisarniške moči, trgovski sotrudniki, sotrudnice, služkinje, peki, krojači, šivilje, natakari natakari, navadni in strojni ključavničarji, vrtnarji, strojniki, dninarji, dninarice sedlarji, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: mizarji, zidarji, delavci v tov. za usnje, hlapci, polji, delavci in dekle, tesarji, plečarji, delavci k zidarjem, kuharji, kuharice, služkinje, sobarice, pisarniške moči, konistoristije, knjigovodkinje, vajenci, vajenke itd.

— Slovenski pravopis, spisal dr. Anton Breznik, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. To priročno knjižico, ki smo jo že dolgo težko pogrešali, in ki jo bo potreboval vsakdo, toplo priporočamo. Stane 12 kron.

— Podstrešna stanovanja bodo v velikem obsegu začeli graditi na Dunaju; v to svrhu bodo prenosovali stavbeni red.

— Neizmerne zaloge nemškega orožja. Nemčija se je bila tako oborožila in založila z orožjem, kakor bi res hotela voditi s svetom večno vojno. Zaveški nadzorovalni odsek za razorožitev Nemčije naznanja, da so v zadnjih osmih tednih

uničili 7500 nemških topov, a jih je še 27.000. Strojnih pušk so uničili zaveški do sedaj 25.000, a jih je še 25.000. Pušk so uničili 13 milijonov, pa jih je še 16 milijonov. Vse to je še uničiti. Kar ostane nemški armadi, je posebej. Od minometov so dosle izročili Nemci 5000, a 6000 jih pa morajo še oddati.

— Državna organizacija avstrijskih obrtnikov in trgovcev. Avstrijski obrtniški in trgovski so si osnovali skupno državno organizacijo pod imenom »Državna trgovska in obrtna zveza«.

— Telefonski tarif. Vsled odloka ministrstva za pošto in brzojav v Belgradu veljajo počeni s 1. septembrom v telefonskem prometu z Avstrijo sledeče pristojbine za enoto pogovora: 1. za Maribor — Graz ter Ptuj — Graz ali obratno dva franka = 16 kron. 2. Za Celje — Graz ter Zidanimost — Graz ali obratno 3 franka = 24 kron. 3. Za Ljubljano — Graz ter Maribor — Wien potem Celje — Wien ter Zidanimost — Wien kakor tudi Ptuj — Wien ali obratno 5 frankov ali 40 kron. in 4. za Ljubljano — Wien ali obratno 6 frankov ali 48 kron. — Za nujne pogovore se plača trojna pristojbina, za časopisne med 21. in 6. uro polovica navedene pristojbine, za pozivnico pa brez izjeme 2 franka ali 16 kron.

— Brzojavke za Rusijo. Za Rusijo so dovoljene samo državne brzojavke na polotok Krim. Z boljševiske Rusije brzojavni promet ni dovoljen.

— Kamna gorica, Delavsko bralno društvo v Kamni gorici vprizori v nedeljo dne 26. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v združnem skladišču s sodelovanjem domačih visokošolcev zaloigo v petih delih njih in petih izpremehah: Mlinar in njegova hči.

— Poznati jih je treba. Kakor smo svo čas poročali, so se o priliki komunističnega gibanja v Jugoslaviji po nekaterih večjih mestih ustanovili »meščanski sindikalni sveti«, k so obetali svojo praktično pomoč začas štrajkov, vzdrževanja velikega števila straž itd. Zagrebško »Gračansko sindikalno vijeće« je vrhu tega obljubilo v tistih viharnih dneh, da bo preskrbelo za revne ljudi 2500 vagonov drvi. Od vseh teh obljub kapitalistični sindikalisti niso držali niti ene — pozabili so jih, kakor hitro je minila nevarnost. Kapitaliste je treba poznati.

Ljubljanske novice.

lj Smrtna nesreča. V nedeljo okoli polnoči je šla večja družba gospodov iz šiške domov. Ker imamo egiptovski temen na Gosposvetki cesti pa še pravo poteno vsled neumestnega varčevanja tam, kjer bi se ne smelo varčevati s strani naše meščanske komunale politike, je padel pred železniškim prelazom v jarek 71 letni gosp. Anton Kožar, upokojeni davčni nadzornik. Vsi prestrašeni njegovi prijatelji, večinoma gospodje od davkarje, so dvignili gospoda Kožarja, misleč, da se mu ni nič hujšega zgodilo, toda ker gospod ni nič govoril, je njegov prijatelj g. J. hitro telefoniral po pomoč rešilne družbe, katere rešilni voz se je v nekaterih minutah pripeljal na lice mesta. Ker so bili gospodje umljivo razburjeni, so privabili tudi policijskega stražnika, ki se je pričel jeziti nad gospodi, češ, zakaj niso prej kakor rešilo postajo obvestili policijo o nesreči, nakar se je eden od gospodov oglašil: »Kje naj Vas pa dobim!« Gospod Kožar ni nič govoril, na temenu glave je bilo videti malo ranič in malo krvavo je bilo tam, hujšega ni bilo pričakovati. Gospoda Kožarja so prepekljali v bolnišnico, kjer je dobil precej zdravniško pomoč, toda gospod Kožar se ni več zavedel, marveč je, ne da bi bil kaj govoril, umrl. O nesreči so se seveda govorile v Ljubljani najzanimivejše govorice, da je bil g. Kožar žrtev napada in kdosi gavedi kaj vse, toda dogodek se je zgodil takokakor smo ga popisali. Smrtno ponesrečenje žrtev dr. Tavčarjeve ljubljanske egiptovske teme gospod Anton Kožar je bil 71 let star, v davčni službi je služboval v Letiščini, v Novem Mestu in v Metliki, kjer je bil vpokojen in se je naselil v Ljubljani. Med svojimi prijatelji je bil rajnik zelo priljubljen.

lj Sestanek za sprejem koroških otrok bo v sredo, 22. t. m. ob 6. uri zvečer v mestni posvetovalnici. Vsa društva ne glede na strankino pripadnost, visokošolstvo in vse organizacije vabimo, da odposlijejo zastopstva na sestanek. Delajmo, dokler še čas. — Pripravljalni odbor.

lj Ljudski oder je uprizoril sinoči z lepim uspehom Moliérovo komedijo v treh dejanjih »Scapinove zvijače«. Občinstvo je bilo zadovoljno z igranci kakor z igrarji. Ljudski oder pripravlja še mnogo lepih iger, med temi so večinoma novitete. Med drugimi bodo v kratkem vprizorjeni tudi Anzengruberjevi nanovo prevedeni »Podkriževalci«.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.